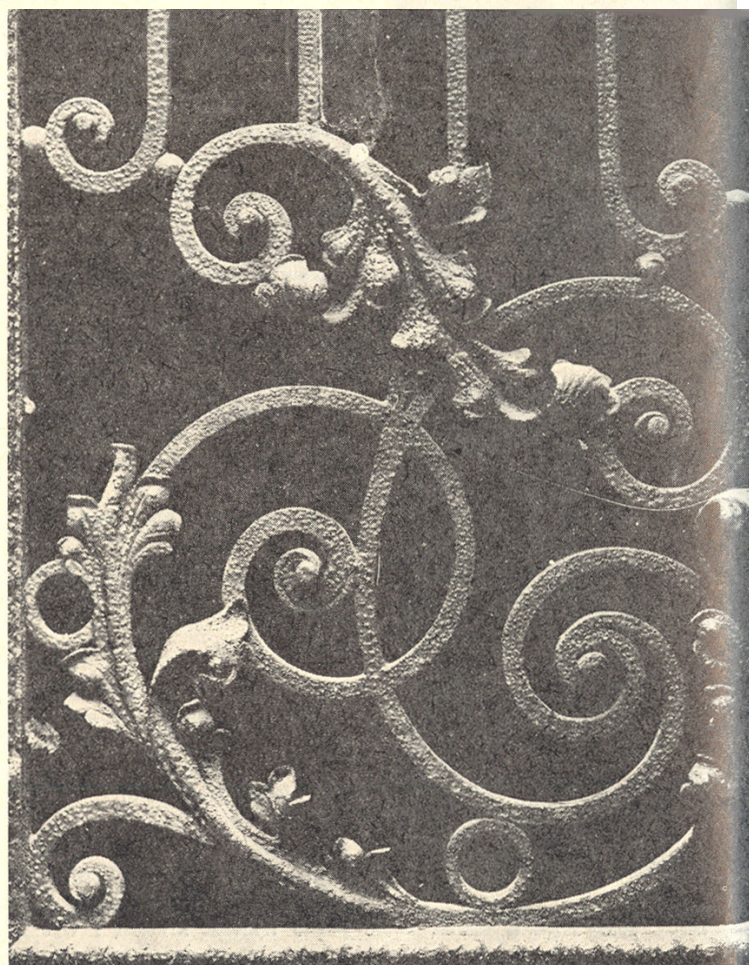
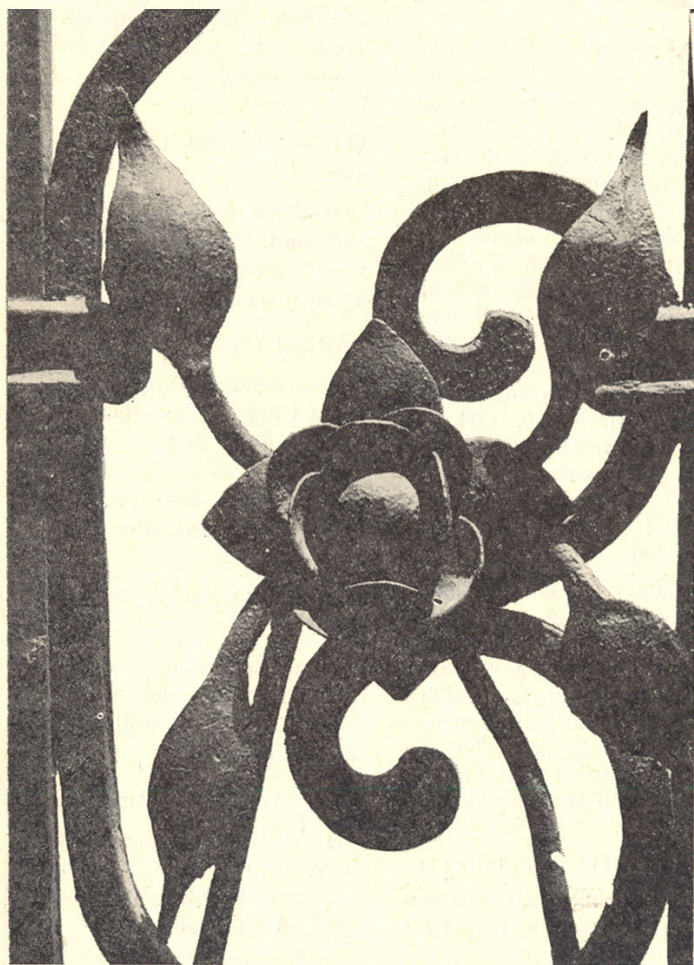
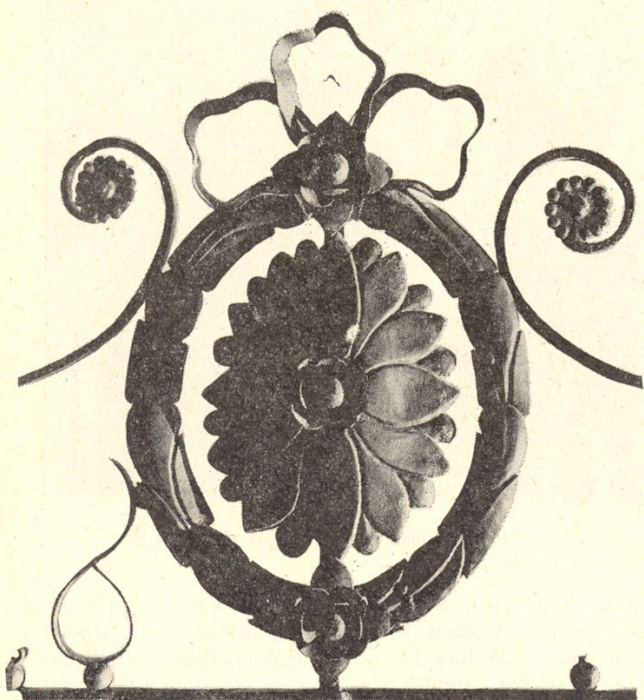

kovani cvjetovi josipa vranića

Kao da smo se pomirili s činjenicom da u ulicama kojima svakodnevno prolazimo ili u prostorijama u kojima danomice obitavamo ne ćemo naći ništa vrijedno naše pozornosti, nešto što bi zadovoljilo našu potrebu za lijepim. Kao da se takvi objekti jedino mogu naći u muzejima i galerijama, tj. u institucijama za njihovu pohranu. Još je žalosnije da sve više gubimo onaj istraživački nagon koji nas sili da svijetom prolazimo otvorenih očiju.

Upravo ovakvo stanje ponukalo je JOSIPA VRANIĆA da snima zanimljive detalje kojima naši ambijenti obiluju, a pokraj kojih prolazimo kao stranci, bez želje da s njima uspostavimo bilo kakav kontakt.

Za početak odabrao je, staru romantičnu jezgru zagrebačkog Gornjeg grada. Ona mu se logično nametnula, zainteresirala ga i zadovoljila njegov istraživački duh. Lutajući uskim krivudavim ulicama tražio je sve one, današnjem užurbanom čovjeku, skrivene detalje — i našao je svoje kovane cvjetove. Našao ih je tu, u ulicama gdje pogled ne siže suviše daleko, otkrivao ih je korak po korak, jednako kao što mu je i sama ulica izmicala sa svakim korakom za jedan dalje. Kroz niz zbijenih kuća pratio je kretanje ulice, prekidao ga tamo gdje ga je zaustavio poneki kovani cvijet. Malo remek-djelo unutar nekog dvorišta ili ograde, na nekim vratima, koje svojim prisustvom tu ulicu, i taj prostor čini čovjeku bliskim.

Kako smo danas sve više prisiljeni boraviti u novim gradskim predjelima koji ne animiraju već otupljuju našu osjetljivost i moć percipiranja, postajemo nesposobni ne samo da tra-

žimo nove, već i da uočavamo postojeće i davno prisutne estetske vrijednosti. Sigurno je da današnji način života i mogućnosti koje on pruža pridonose formiranju vizualne kulture na drugačiji način no što je to bilo u prošlosti, ali isto je tako očito da novi odnosi dovode moć našeg vizualnog zapažanja u stanje pasivnosti. Neznatan je u nas broj onih pokušaja koji bi upozorili na takvo stanje. Knifer, Bućan i Žuvela pokušali su svojim intervencijama u nekim dijelovima grada upozoriti na opasnosti koje sa sobom nose nehumanizirani urbani ambijenti, ali njihovi su pokušaji ostali, nažalost, samo na razini upozorenja, bez većeg odjeka u sredinama gdje su provedeni.

Okom darovitog promatrača i izvrsnog fotografa zabilježio je Josip Vranić ove lijepe detalje, upozorio na njihovo postojanje i otrgnuo ih zaboravu. Ali njegova je kamera postigla i više: izrazila je odnos čovjeka koji je iza nje stajao. Nije ništa izobličavala i činila drugačijim, ali je smišljeno probirala. Vranić, naravno, ne traži vraćanje na raniji način oblikovanja detalja ulice, već naglašava sve one opasnosti što ih u sebi krije anarhičan pristup problemima oblikovanja suvremenih jezgri u kojima obitavamo i kojima se krećemo. Za njega su vizualne pojave nešto što nužno uključuje umjetnost i smišljenost, a kovani su cvjetovi samo upozorenje da je to nekad postojalo. O tome također svjedoči niz sačuvanih kovanih simbola koji su označavali neke sadržaje u kućama na kojima su se nalazili i oni kao da potvrđuju potrebu za našim ponovnim učenjem gledanja.

Fotografija je neprestano nadopunjavala inventar svojih mogućnosti, a isto su se tako mijenjali načini i područja njenog djelovanja. Angažiranost i kritičnost pridonjeli su promjeni pristupa pri određivanju kvalitete pojedine fotografije. Ona nam danas ne iznosi samo gole činjenice nego ih i kritički predočuje. Tako trebamo shvatiti i Vranićeve kovane cvjetove. Oni otkrivaju autora kao stvaraoca koji je govoreći najčišćim fotografskim jezikom, probio ograničenja nametnuta samom kamerom. To se ne očituje samo u izvanrednim kompozicijama detalja cvijeća, nego i u pristupu i fotografskoj obradi materijala od kojeg su načinjeni. Taj njegov osjećaj za materijal, za kovano željezo, nešto je što posebno privlači. Točno je znao i osjetio trenutak kada treba zaustaviti kretanje svjetla, naglasiti plastičnost i strukturu materijala. Jasno je istaknuo tragove njihove starosti, vrijeme koje je preko njih prešlo.

Samo netko tko dobro poznaje fotografiju shvatit će koliko je teško prenijeti okom kamere neki plastički oblik i pri tome ne narušiti sve one kvalitete koje taj oblik sa sobom nosi. Pratiti neku kompoziciju i zabilježiti detalj koji najbolje karakterizira njen smisao pravo je umijeće. A sve je to Josip Vranić umio i znao, bez želje da to i sebe istakne. Radio je s osnovnom namjerom — tek načeti problem privesti njegovom osmišljenom kraju.

Zdenko KUZMIĆ

